

Антонишин Наталія Іванівна
студентка 1 курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»

Науковий керівник:
Красовська Ольга Олександрівна,
д.п.н., професор кафедри теорії та методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»

ВИКОРИСТАННЯ НЕСТАНДАРТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ТЕХНІК МАЛЮВАННЯ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Кожний період розвитку суспільства має свої соціальні цілі. Перехід у нове тисячоліття і реформування школи вимагає змін у теорії і практиці навчання. Актуальним питанням шкільної освіти є розвиток особистості учня, його творчого потенціалу, активності у пізнанні, практичного спрямування теоретичних знань. Тому постає питання впровадження таких форм, методів, прийомів і засобів, які б інтенсифікували навчальний процес, максимально активізували самостійну пізнавальну діяльність учнів. Серед таких форм і методів знаходять своє місце і нетрадиційні форми організації навчальної діяльності учнів молодших класів [1, с. 2].

Питанням використання нетрадиційних форм організації навчання в початковій школі займалися такі видатні педагоги як Ж. Ж. Руссо, Л. Толстой, К. Ушинський, А. Макаренко, В. Сухомлинський. Вони наголошували на потребі використання нетрадиційних форм та підходів до організації навчання молодших школярів, як забезпечення повноцінного розвитку особистості. На сучасному етапі проводяться дослідження з даної теми такими вченими як Н. Абашкіна, С. Луценко-Ковтун, І. Василюк, В. Шамардин. В їх педагогічних поглядах ми можемо зустріти наголошення на потребі використання нетрадиційних та інноваційних формах організації навчання молодших школярів для формування всебічно розвинутого підростаючого покоління.

Метою нетрадиційної системи є не просто всебічний і гармонійний розвиток особистості, а й створення оптимальних умов для цього розвитку. Нетрадиційне навчання зосереджує свою увагу на вмінні учня критично, але адекватно оцінювати себе та інших; воно вчить як правильно це робити і не породжувати при цьому негативні емоції і почуття. Ціллю є взаємонавчання як вчителя з учнями, так і учнів між собою, де в кінцевому результаті всі у виграші, адже основною метою є здобуття нових знань, вмінь та навичок. Але щоб проводити нетрадиційний урок треба бути не лише майстерним педагогом, а й дуже дбайливим спостерігачем. Адже для проведення такого уроку важливо знати що цікавить учнів і як подати це їм у доступній формі [4, с. 60].

Для нестандартних уроків характерною є інформаційно-пізнавальна система навчання – оволодіння готовими знаннями, пошук нових даних, розкриття внутрішньої сутності явищ через диспут, змагання. На цьому уроці вчитель може організувати діяльність класу так, щоб учні в міру можливості працювали самостійно, а він керував цією діяльністю, забезпечуючи її необхідними дидактичними матеріалами. Образотворча діяльність набуває творчого характеру, настрою поступово, коли діти оволодівають різними техніками зображення.

Нетрадиційні техніки малювання – це спосіб створення нового, оригінального витвору мистецтва, у якому гармонують все: і колір, і лінія, і сюжет. Саме нетрадиційні техніки малювання створюють атмосферу розкритості, відкритості, розвиток самостійності дітей, створюють емоційно – позитивне відношення до діяльності. Результат зображувальної діяльності не може бути поганим чи хорошим, робота кожної дитини індивідуальна, неповторна. Діти малюють не лише пензлями, олівцями, а також пальчиками, долоньками, кулачками, губкою, зубною щіточкою, пір'ям. А крім того й штампують – тичком, зібганим папером, листям дерев, губкою. Маленькі художники використовують у своїй творчості окрім звичайних рельєфні фарби, крупи та малюють на ячній шкарлупі. Це допомагає розширити образотворчі можливості дітей, сприяє подоланню невпевненості при виконанні роботи, надає оригінальності малюнкам вихованців. Діти охоче створюють різні цікаві малюнки [5].

Педагог В. Сухомлинський писав: «...дитячий малюнок, процес малювання – це частка духовного життя дитини. Діти не просто переносять на папір щось з навколишнього світу, а живуть у цьому світі, входять у нього як творці краси, дістаючи насолоду від неї». Дані техніки створюють невичерпні можливості для розвитку дитячої фантазії, стимулюють до нових пошуків. Щоб сформувати творчу особистість засобами образотворчого мистецтва в умовах загальноосвітнього навчального закладу, потрібно створити належні педагогічні умови для розвитку творчих здібностей кожного учня, задоволення його художніх інтересів і потреб. Такими педагогічними умовами є:

- сприятливий мікроклімат на уроках,
- посилення мотивації творчої діяльності,
- урахування психологічних особливостей кожного учня,
- ефективна організація та керування діяльністю дітей,
- доцільне використання якісного наочного матеріалу,
- інтеграція знань, наявність кабінету образотворчого мистецтва,
- залучення до гурткової роботи.

Використання нетрадиційних розвивальних технік на уроках, гурткових та індивідуальних заняттях з образотворчого мистецтва має велике значення для художньо естетичного розвитку та розвитку емоційної чутливості, формування стійкого інтересу до образотворчої діяльності, розвитку практичної умілості, формування загальнокультурної компетентності [2, с. 45].

Розвивати творчі здібності, креативне мислення можна по-різному. Окрім учні (обдаровані) переважно самостійно тренують свої задатки, щоб

розвинути їх у здібності, і удосконалюють свої здібності, щоб вони стали творчими. Але для розвитку творчих здібностей більшості школярів важливою є саме роль учителя. Тому своїм завданням вважаю – управляти процесами творчого пошуку учнів, йдучи від простого до складного: створення ситуації, що сприяє творчій активності та спрямованості дитини, розвиток її уяви, асоціативного мислення, здатності розуміти закономірності, прагнення постійно вдосконалюватися, розв'язувати дедалі складніші творчі завдання.

Одним з ефективнішим засобом досягнення мети є використання нетрадиційних технік малювання, які забезпечують позитивну мотивацію здобуття знань, активне функціонування інтелектуальних і вольових сфер, сприяють розвитку креативного мислення. Креативність – це активність, що втілюється в продуктах творчості завдяки їй людина виражає себе, свій внутрішній світ, змінюючи його. Вона творить не тільки зовнішній світ, але й свій власний (внутрішній). Зображувальна діяльність є улюбленим видом діяльності дитини. Малювання – найперший і доступний спосіб вираження на папері своїх думок і переживань. Саме в малюванні з'являється можливість зрозуміти характер, творчі можливості дитини. Саме творчість допомагає дитині звільнитись від шаблонних дій, розмірковувати, самостійно приймати рішення. От чому розвиток творчих здібностей, креативного мислення є провідним у моїй роботі з дитиною.

Вважаю, щоб виховати творчу особистість, самому вчителю треба бути творчою людиною, професіоналом у своїй справі. Застосування нетрадиційних технік допоможе:

- налагодити ефективну комунікативну взаємодію з дітьми під час спільної художньо-творчої діяльності;
- більш глибоко пізнати внутрішній світ кожної дитини, відчуті її неповторність, особистісну своєрідність, визначити потреби та інтереси;
- діагностувати емоційний та психічний стан дитини;
- сприяти успішній соціалізації особистості.

Малювання набризком. Спосіб одержання зображення: дитина набирає фарбу на пензлик і вдарає нею об картон, що тримає над папером. Фарба розприскується на папір. пензлик можна замінити зубною щіткою. У техніці набризку можна зображувати окремі предмети та цілі композиції: натюрморти, пейзажі, сюжетні малюнки.

Малювання аквареллю і сіллю. Суть цієї техніки полягає у тому, що коли сіль потрапляє на вологий шар акварельної фарби, то вона вбирає воду і відштовхує пігмент. Завдяки цій здатності, навколо кристалів солі утворюються світлі плямки невизначеної форми. В залежності від розмірів крупок солі, плямки можуть утворюватись різні за розміром, створюючи уявлення мерехтіння, сяяння.

Малювання ниткою (ниткографія). Довжина нитки повинна бути 30-35 см. Один кінець нитки намотати на палець або зробити петельку для зручності. Вільним кільцем опустити її в палітру з фарбою. Притримуючи пензлем, щоб не набралася зайва фарба, витягти нитку з палітри і викласти її петельками на одну сторону зігнутого навпіл аркуша так, щоб чистий кінець нитки звисав з

нього, накрити другою половиною аркуша, притиснути зверху лівою рукою і витягти нитку рухом на себе і праворуч. При розгортанні аркуша на обох його сторонах утвориться симетричне зображення.

Малювання у техніці видування. Для цього нам знадобляться трубочки для коктейлю, піпетки та рідкі гуашеві фарби або туш. За допомогою піпетки наносимо фарбу на аркуш (набираємо у піпетку і виливаємо, щоб утворилася ляпка). Ляпку роздуємо за допомогою трубочки для коктейлю так, щоб перетворити її на щось цікаве (дерево, кущ, сніжинка, восьминіг, павучок, квітка). пензлем можна домалювати те, чого на думку дитини, не вистачає на малюнку.

Малювання відкритою долонькою та пальчиками. Дитина вмочує палець у ємність з гуашевою чи акварельною фарбою і робить відбитки на папері відповідно до теми. Отже, чим різноманітніше будуть умови, в яких протікає образотворча діяльність, зміст, форми, методи і прийоми роботи з дітьми, а також матеріали, з якими вони діють, тим інтенсивніше стануть розвиватися дитячі художні здібності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Декоративно ужиткове мистецтво України. Урок-подорож. *БВПШ*. 2011. №9. С. 45-47 Державний стандарт початкової загальної освіти. Початкова освіта №18, 2011/
2. Дидактичні ігри на уроках образотворчого мистецтва. *БВПШ* 2009. №21-22. С. 44-46
3. Конструювання української дитячої іграшки. Урок-змагання. *БВПШ* 2009. №9. С. 47-48
4. Типи, жанри і структура уроків. /Масол Л. М. *Методика навчання мистецтва в початковій школі*. Київ: Ранок, 2006. С. 58-60.
5. Шкаребіна Г. Чарівні фарби. Урок-конкурс. *Шкільний світ*. 2007. №40. Вкладка С. 9-12
6. Юшкіна О. Ігри та вправи до уроків образотворчого мистецтва. *Початкова школа*. 2007. №11. С. 39-40

Бондарчук Віта Віталіївна
*студентка 1 курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Науковий керівник:
Красовська Ольга Олександрівна,
*д.п.н., професор кафедри теорії та методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*